Autoriteit
Consument & Markt

Klankbordgroep REG2017

7e bijeenkomst
23 november 2015

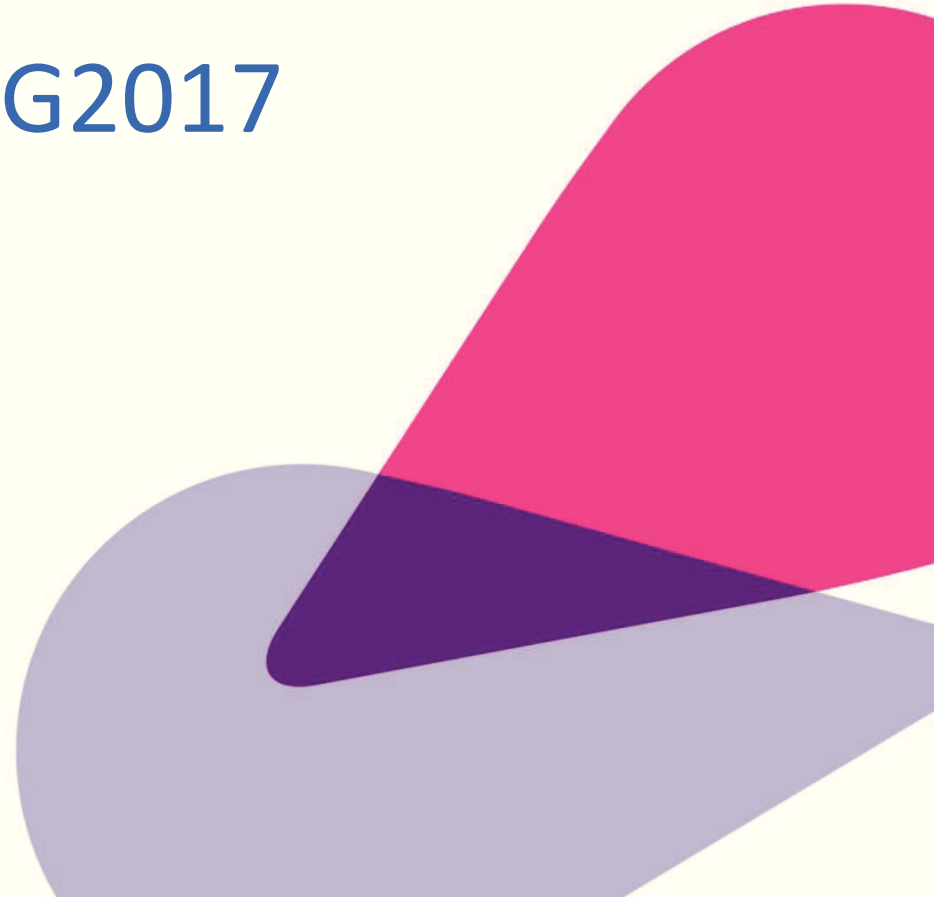

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

2. Agendering volgende bijeenkomsten

11 december 2015

- Marktfaciliterende activiteiten
- Statische efficiëntie TenneT

2. Agendering volgende bijeenkomsten

18 januari 2016

- Dynamische efficiëntie: frontier shift (GTS en TenneT) (vervolg)
- Statische efficiëntie GTS, benchmarkonderzoek (vervolg)
- HTL/RTL splitsing (vervolg)
- Extra hoge druk (EHD) netten (vervolg)

2. Agendering volgende bijeenkomsten

nog te agenderen onderwerpen

- Gasaansluitingen RNB's
- Regulering interconnectoren en inzet veilingmiddelen
- WACC (vervolg)
- Productiviteitsverandering (RNB's) (vervolg)
- Benchmark GTS CEER
- Rekenvolumes GTS
- Statische efficiëntie TenneT (vervolg)

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit

- *Wat voor zaken/onderwerpen ziet u die ACM in de methodebesluiten zou kunnen vastleggen, naast de wijze van vaststelling van de verwachte efficiënte kosten?*

- *In welk besluit (methodebesluit of inkomstenbesluit) zou ACM moeten vaststellen wat de verwachte efficiënte kosten per systeembeheerder zijn*?

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit (tabel 1)

Onderwerp:	Methodebesluit	Inkomstenbesluit	Tarieven
Statische efficiëntie	wijze van vaststelling (6.11-3a, optioneel)	betrekken (6.12-1a, optioneel), vaststelling (6.12-2a, update)	
Dynamische efficiëntie	wijze van vaststelling (6.11-3b)	betrekken (6.12-1b), vaststelling (6.12-2a, update)	
WACC	wijze van vaststelling (6.11-3c)	betrekken (6.12-1c), vaststellen (6.12-2a, update)	
Afschrijvingstermijnen			
Gerealiseerde kosten basisjaren		vaststelling (6.12-2b, update)	
Verwachte efficiënte kosten	wijze van vaststelling (6.11-3 aanhef)	betrekken (6.12-1 aanhef)	
Begininkomsten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eindinkomsten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
X-factor / doelmatigheidskorting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rekenvolumina	wijze van vaststelling (6.11-3d, optioneel)	betrekken (6.12-1d, optioneel), vaststellen (6.12-2a, update)	

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit (tabel 1)

Onderwerp:	Methodebesluit	Inkomstenbesluit	Tarieven
Q-factor / kwaliteitsterm	wijze van vaststelling (6.11-3e voor DSO E	betrekken (6.12-1e voor DSO E), vaststellen (6.12-2a, update)	
Toegestane Inkomsten		vaststellen (6.12 aanhef)	betrekken (6.13 lid 3a)
Correcties		betrekken (6.13 lid 5, optioneel)	betrekken (6.13-4, verplicht; en 6.13-5, optioneel)
Tarief Inkomsten			
Tarieven			vaststellen (6.13-1)
CPI			betrekken (6.13-3d)
***Schattingen kosten t-0 regeling**			betrekken (6.13-3b en 3c)
***Opbrengsten marktconforme procedures (o.a. veilinggelden)**	rekening houden met (6.18-2)		
***Subsidies Net op Zee**			betrekken (6.19-1)
***Ongedekte inkomsten net op zee**			betrekken (6.19-2 en 6.18-3)

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit (tabel 2)

Waarde is opgenomen in:	Methode	Inkomsten	Tarieven
Statische efficiëntie	wijze van vaststelling, vaststelling	vaststelling (update 3jr)	
Dynamische efficiëntie	wijze van vaststelling, vaststelling	vaststelling (update 3jr)	
WACC	wijze van vaststelling, vaststelling	vaststelling (update 3jr)	
Afschrijvingstermijnen	wijze van vaststelling, vaststelling		
Gerealiseerde kosten basisjaren	wijze van vaststelling	vaststelling	
Verw. Efficiënte kosten	wijze waarop	vaststelling	
Begininkomsten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eindinkomsten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
X-factor / doelmatigheidskorting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rekenvolumina	wijze van vaststelling	vaststelling (incl update 3jr)	n.v.t.
Q-factor / kwaliteitsterm	wijze van vaststelling	vaststelling (incl update 3jr)	
Toegestane Inkomsten		vaststelling (incl update 3jr)	

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit (tabel 2)

Waarde is opgenomen in:	Methode	Inkomsten	Tarieven
Correcties	wijze van vaststelling (deels)		wijze van vaststelling (deels), vaststelling (volledig)
Tarief Inkomsten			vaststelling
Tarieven			vaststelling
CPI			vaststelling
***Schattingen kosten t-0 regeling**	Uitleg wijze van corrigeren		Toepassingvaststelling correcties in toegestane tarief inkomsten
***Opbrengsten marktconforme procedures (o.a. veilinggelden)**	Uitleg op welke wijze rek houden met opbrengsten		vaststelling correctie in toegestane tarief inkomsten
***Subsidies Net op Zee**	Uitleg op welke wijze bij vaststelling van tarieven hiermee rekening wordt gehouden.		vaststelling correctie in toegestane tarief inkomsten
***Ongedekte inkomsten net op zee**	Uitleg op welke wijze we bij de vaststelling van de *transport*tarieven hiermee rekening gaan houden.		vaststelling correctie in toegestane tariefinkomsten

3. STROOM: scope Methodebesluit-Inkomstenbesluit

- *Wat vindt de klankbordgroep van de uitwerking in de 2 tabellen?*

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

4. Kostenbasis

Notitie en voorstellen

- *Zijn er vragen over de toegestuurde notitie?*
- *Wat vindt u van het voorstel om in beginsel uit te gaan van de meest recente drie jaar aan gegevens voor alle kosten?*
- *Wat vindt u van het voorstel om voor de kapitaalkosten van GTS en TenneT alleen het meest recente jaar te betrekken in de kostenbasis?*
- *Ziet u reden om voor andere posten een uitzondering te maken voor de kostenbasis?*

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

5. Netverliezen gas RNB's

Wat zijn netverliezen & doel

Wat zijn netverliezen?

Netverliezen gas betreffen het verschil tussen het gas dat op het net wordt ingevoed en het gas dat uiteindelijk door de afnemers wordt afgenomen.

Doel

Het doel van de huidige klankbordgroep is om de klankbordgroep te informeren over het proces rondom netverliezen gas en de voorgestelde methode van reguleren.

5. Netverliezen gas RNB's

Wettelijke basis

- Methodebesluiten 2014-2016
  - Hersteld wegens ontbreken wettelijke basis
- STROOM
  - Netverliezen gas aangemerkt als transporttaak van netbeheerders

5. Netverliezen gas RNB's

Proces

- 30 oktober
  - Notitie Netbeheer Nederland
  - Bijgevoegd als bijlage bij notitie ACM
- 4 november
  - overleg ACM – Netbeheer Nederland
- Dec 2015 – jan 2016
  - onderzoek consultant
  - Update onderzoek Kyos/Redpoint 2013
- Codewijziging technische codes

5. Netverliezen gas RNB's

Opdracht aan de consultant

- Update van onderzoek Kyos/Redpoint
  - Op basis van recentere data over netverliezen en invoeding
- Aandacht voor extra kostenposten
  - Marge voor de leverancier
  - Verschil allocatie en reconciliatie
  - Te lage balanceringskosten

➢ *Ziet de klankbordgroep andere kosten van netverliezen, die niet in bovenstaand overzicht van de kosten zijn opgenomen?*

5. Netverliezen gas RNB's

Voornemens ACM

- Vasthouden aan methode zoals voorgesteld in methodebesluiten 2014-2016
  - Inclusief toepassing gedifferentieerde wegingsfactor

➢ *Welke andere correctiefactoren ziet de klankbordgroep, die kunnen leiden tot een betere dekking van eventuele kostenverschillen tussen de verschillende netbeheerders?*

5. Netverliezen gas RNB's

Voornemens ACM

- Vasthouden methode zoals voorgesteld in methodebesluiten 2014-2016
  - Geen nacalculatie, tenzij:
    - Slecht te schatten
    - Substantieel financieel effect dat niet te beheersen is
    - Niet op andere wijze een vergoeding voor risico
  - Nacalculeren gaat ten koste van efficiëntieprikkels
  - Vooralsnog is de conclusie dat niet aan de voorwaarden voor nacalculeren is voldaan

5. Netverliezen gas RNB's

Voornemens ACM

- *Wat vindt de klankbordgroep van het voorstel om de kosten van netverliezen via de maatstaf te vergoeden? Ziet de klankbordgroep ten opzichte van de vorige methodebesluiten nog nieuwe redenen waarom van de destijds voorgestelde methode afgeweken dient te worden?*

6.Rondvraag voor de pauze

Pauze

14:40 – 14:50

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

7. Statische efficiëntie GTS

Agenda

- Landspecifieke kenmerken en niet-beïnvloedbare kosten
- HTL-RTL splitsing
- Status update CEER-benchmark

7. Statische efficiëntie GTS

Stappen

De nieuwe bepalingen in STROOM over landspecifieke kenmerken en niet-beïnvloedbare kosten hebben impact op de scope

- welke kosten worden meegenomen?

Onderzoek BNetzA benchmark naar landspecifieke kenmerken, na consultatie met GTS, nu vrijwel gereed (zie bijgevoegd rapport)

7. Statische efficiëntie GTS

Tekst STROOM

Artikel 6.10 STROOM bepaalt:

4. Bij de **vaststelling** van het efficiëntieniveau van een transmissiesysteembeheerder:
a. worden **niet-beïnvloedbare kosten** door Autoriteit Consument en Markt **zo veel mogelijk buiten beschouwing** gelaten;
b. laat de Autoriteit Consument en Markt de kosten die betrekking hebben op **landspecifieke kenmerken**, waaronder de kwaliteit van het systeem, **buiten beschouwing**.

5. Bij de **toepassing** van het vastgestelde efficiëntieniveau van een transmissiesysteembeheerder:
a. laat de Autoriteit Consument en Markt de **niet-beïnvloedbare kosten buiten beschouwing**;
b. houdt de Autoriteit Consument en Markt in ieder geval rekening met de financierbaarheid van de transmissiesysteembeheerder

7. Statische efficiëntie GTS

Uitwerking STROOM

- Er zijn exogene (niet-beïnvloedbare) landspecifieke *kenmerken.*
  - Voorbeeld uit benchmarkstudie GTS met Duitse TSOs: pensioenkosten

- *Kosten* zijn doorgaans op het moment dat deze gemaakt worden in bepaalde mate wél te beïnvloeden, door bijvoorbeeld een bepaalde inkoop- of financieringsstrategie te hanteren.

7. Statische efficiëntie GTS

Voorstel ACM

1. Corrigeer voor landspecifieke kenmerken conform rapport Frontier Economics.

   Immers, wanneer deze factoren verschillen tussen landen, kan dit in een benchmark leiden tot oneerlijke vergelijking.

2. Verder geen correcties nodig voor niet-beïnvloedbare kosten.

   Immers, als ze ook landspecifiek zijn vallen ze onder (1) en als ze niet landspecifiek zijn is er geen probleem voor de vergelijking. Bovendien zijn kosten doorgaans in bepaalde mate te beïnvloeden.

➢ *Hoe zien de klankbordgroepleden dit?*

7. Statische efficiëntie GTS

Correctie voor landspecifieke kenmerken

ACM houdt rekening met landspecifieke kenmerken:

- Reikwijdte onderzoek beperken (bijv: bepaalde taken uitzonderen)
- Standaardiseren (bijv: afschrijvingstermijnen)
- *Extra* kosten die gemoeid zijn met exogene factoren uit de scope halen (bijv: extra kosten ivm zilte lucht)

➢ *Hoe zien de klankbordgroepleden dit?*

7. Statische efficiëntie GTS

Splitsing HTL/RTL netwerk

- GTS heeft aangekondigd in 2 TSBs te willen splitsen (GTS en GGS)
  - ACM moet certificeren
  - MinEZ wijst landelijk netbeheerder / TSB aan
- Benchmarkonderzoeken zijn gebaseerd op GTS als geïntegreerd bedrijf
- ACM stelt onder STROOM één methode van regulering vast voor alle TSB's gas, en voor elke TSB afzonderlijk een inkomstenbesluit

7. Statische efficiëntie GTS

Voorstel ACM ten aanzien van splitsing

ACM is voornemens om, als GGS wordt aangewezen als transmissiesysteembeheerder, de benchmarkstudie te gebruiken in de inkomstenbesluiten van beide TSB's.

- *Hoe zien de klankbordgroepleden dit?*

7. Statische efficiëntie GTS

Status CEER-benchmark

- Deelnemende landen
  - NL (1), DE (13), BEL (1), UK (1), DK (1), SE (1), FIN (1), SP (2), FR (1), POR (1), CRO (1), GR (1)
  - 12 landen, 25 TSOs
- Processtappen
  - Datavergaring ← (afgerond eind december)
  - Modellering en berekening (jan-feb 2016)
  - Rapportage (mrt 2016)

Presentatie GTS

Agenda voor vandaag

1.	Opening	13:00-13:10
2.	Agendering volgende klankbordgroep bijeenkomsten	13:10-13:15
3.	STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit	13:15- 13:35
4.	Kostenbasis	13:35 -14:05
5.	Netverliezen RNB's gas	14:05- 14:35
6.	Rondvraag voor de pauze	14:35-14:40
	PAUZE	14:40-14:50
7.	Statische efficiëntie GTS | Benchmarkonderzoek	14:50-15:30
8.	Regulering van aansluiting GTS	15:30-16:00
9.	Rondvraag	16:05-16:10
10.	Afsluiting	16:10-16:15

8. Regulering van aansluiting GTS

Agenda

- Verschil tussen huidige situatie en situatie onder STROOM
- Aandachtspunten bij vertaling huidige situatie naar STROOM
- Wat betekent dit voor methodebesluit GTS?
- Hoe stellen we inkomsten aansluiten vast?
  - GAW Aansluiten
  - Uitbreidingen
  - Operationele kosten

8. Regulering van aansluiting GTS

Informele overleggen

- Informele overleggen
  - GTS
  - VEMW
  - Energie-Nederland
  - VGN

→ Indien u geen bilateraal overleg heeft gehad maar dat wel wenst kunt u met ons contact opnemen.

8. Regulering van aansluiting GTS

Verschil tussen huidige situatie en situatie onder STROOM

	Huidige situatie	STROOM	Gevolg
	bestaande aansluitingtaak (BAT) en aansluittaak (AT)	één aansluittaak	BAT en AT vallen onder aansluittaak
	AT: vanaf aansluitpunt geen taak GTS (vrije domein)	overgangsrecht (art. 12.15): beheer en onderhoud vanaf aansluitpunt géén onderdeel aansluittaak	-beheer en onderhoud vanaf aansluitpunt is géén taak GTS -op verzoek wijzigen of verwijderen *hele* aansluiting wel taak GTS
	uitbreidingen BAT geen taak GTS (vrije domein) -> geen uitbreidingsinvesteringen in regulering (geen budget)	aansluittaak: het aanleggen, beheren, onderhouden en wijzigen of verwijderen van aansluitingen op haar net	-uitbreiden aansluiting is taak GTS -het beheren en onderhouden van uitbreidingen gerealiseerd in vrije domein is taak GTS

- *Heeft de KBG dezelfde lezing van de gevolgen van STROOM?*

8. Regulering van aansluiting GTS

Aandachtspunten bij vertaling huidige situatie naar STROOM

- Voor aansluitpunten gerealiseerd o.b.v. Gaswet geldt dat de taak van GTS voor het wijzigen of verwijderen van de aansluiting ziet op hele aansluiting, dus óók op het deel vanaf het aansluitpunt (nu vrije domein).
- De aansluittaak van GTS ziet ook op uitbreidingen aan bestaande aansluitingen (nu gerealiseerd in vrije domein)

➢ Taak GTS wordt groter t.o.v. huidige situatie. Wat betekent dit voor inkomsten GTS?
➢ ACM heeft geen zicht op investeringen gedaan in vrije domein
➢ Voorstel ACM (1): informatieverzoek GTS, om inzicht te krijgen in huidige situatie en manier waarop GTS taak gaat uitvoeren.

8. Regulering van aansluiting GTS

Wat betekent dit voor methodebesluit GTS?

- Inkomsten dienen vergoeding te bevatten voor:
  - Aanleg, beheer, onderhoud, wijzigen of verwijderen van *aansluitingen*
  - Beheer en onderhoud van *aansluitpunten (aangelegd o.b.v. Gaswet)*
  - Wijzigen of verwijderen van *rest van aansluiting behorend bij aansluitpunten (aangelegd o.b.v. Gaswet)*

- Voorstel ACM (2):
  - vaststellen inkomsten voor aansluiten, waarbij inkomsten voor aansluitingen en aansluitpunten apart inzichtelijk blijven. Dit om bij vaststelling tarief rekening te kunnen houden met beperktere taak GTS voor aansluitpunten (dit is een onderwerp voor Tarievencode Gas)

8. Regulering van aansluiting GTS

Hoe stellen we inkomsten aansluiten vast? GAW Aansluiten

- GAW Aansluiten = GAW BAT + GAW AT

- GAW BAT:
  - Huidige GAW BAT: vastgesteld op 5,3% van GAW GTS voor de taken transport/balancering/bestaande aansluiting (data ultimo 2012)
  - Ontwikkelingen GAW BAT niet apart geadministreerd
  - Voorstel ACM (3): verdeelsleutel opnieuw laten berekenen door GTS o.b.v. Jacobs methode (data ultimo 2015)
- GAW AT:
  - Huidige GAW AT: 0
  - Investeringen in AT nauwkeurig geadministreerd en vergoed via nieuwe producten-en dienstenregeling in tarievenbesluiten
  - Voorstel ACM (4): GAW vaststellen o.b.v. investeringen

8. Regulering van aansluiting GTS

Hoe stellen we inkomsten aansluiten vast? (niet-) reguliere uitbreidingsinvesteringen

Voorstel ACM (5):

- Niet-reguliere uitbreidingsinvesteringen: nacalculeren via tarieven

- Reguliere uitbreidingsinvesteringen: budget voor aansluiten
  - Uitgangspunt is dat budget wordt gebaseerd op gerealiseerde kosten
  - Voor aansluitpunten zijn historische/gerealiseerde kosten beschikbaar
  - Voor bestaande aansluitingen zijn uitbreidingsinvesteringen (kosten) buiten het gereguleerde domein gerealiseerd
  - ➢ Voorstel ACM (6): ACM onderzoekt welke informatie beschikbaar is voor vaststellen budget

8. Regulering van aansluiting GTS

Hoe stellen we inkomsten aansluiten vast? Operationele kosten

- Operationele kosten aansluiten =
  operationele kosten BAT + operationele kosten AT

- Operationele kosten BAT:
  - Huidige operationele kosten BAT: vastgesteld op 5,3% van operationele kosten GTS voor de taken transport/balancering/bestaande aansluiting
  - Voorstel ACM (7): verdeelsleutel operationele kosten opnieuw gelijkstellen aan verdeelsleutel GAW
- Operationele kosten AT
  - Huidige operationele kosten AT: 0
  - Operationele kosten AT niet apart geadministreerd
  - Voorstel ACM (8): verdeelsleutel operationele kosten baseren op aandeel GAW AT t.o.v. totale GAW GTS

8. Regulering van aansluiting GTS

- *Wat vindt u van de voorstellen (nr. 1 tot en met 8) van ACM?*

9.Rondvraag

10.Afsluiting